Cena 30 hal.

Adres wydawnictwa Kraków, Stradom 13. Nr. telefonu 279. Konto czek. P. K. O. Nr. 174.455. — Listy i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie koło Mor. Ostrawy. — Adres Redakcyi i Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Cena 30 hal.

Prenumerata w Austro-Węgrzech, Król. Polskiem i Niemczech: mieś. 7 K, kwart. 20 K. W Krakowie mieś. 6.50, kwart. 19.50 K, z odnoszeniem do domu: mieś. 8 K, kwart. 24 K. Cena ogłoszeń: 15 h za 1 mm 1-szp. Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 211.

Rok I. Wtorek, 5. listopada 1918. Nr. 117.

Szybciej!

Z Wiednia nadchodzą dwie — z żydowskiego punktu widzenia — ważne i charakterystyczne wiadomości: Żydowska Rada Narodowa dla państwa niemiecko-austryackiego ukonstytuowała się i weszła w życie, żydowska zaś Rada żołnierska obsadziła żydowską dzielnicę Leopoldstadt — z jednej strony, dymisya prezesa kahału wiedeńskiego, osławionego dra Sterna — z drugiej strony.

W chwili więc, kiedy aktywność żydowska zdobywa się w obronie ludności żydowskiej na znakomity czyn, pełen imponującej odwagi i konsekwencyi, — wyraziciel starego kursu w polityce żydowskiej nie może ani przez chwilę pozostać dalej u steru. W chwili, kiedy demokracya wkracza zwycięsko na ulicę żydowską, panowanie obcej ludowi kliki kapitali styczno-kahalnej kończy się samo przez się... Dr. Stern był na tyle bowiem rozumny i... przewidujący, że kapitulował »dobrowolnie«, aby nie być zmuszonym do kapitulacyi... (W czem — nawiasem powiedziawszy — może być przykładem dla większych od siebie »panów i władców«...)

We Wiedniu działa otóż Żydowska Rada Narodowa, w Pradze również. Jak przedwczoraj już donieśliśmy, uznał praski Narodni Vybor Żydowską Radę Narodową w Czechach za reprezentacyę żydostwa czeskiego i oświadczył, że w sprawie żądanych praw politycznych i narodowych wejdzie z nią w pertraktacye. Również ukraińska Rada narodowa uznała niedawno temu Żydów jako naród, któremu należą się wszelkie prawa mniejszości narodowej.

Co się dzieje u nas w Galicyi?

Jakie są zamiary i intencye oficyalnych sfer polskich, nie wiemy. (Wiemy jakie aż do ostatnich dni b y ł y.) Co się zaś tyczy rozwoju wypadków w świecie żydowskim, to jedno jest nam jasne: że co się tam dzieje, powinno się dziać w tempie o wiele, wiele szybszem i — radykalniejszem! Inaczej obawiamy się mc że chwila dziejowa, jaką przeżywamy, mi nie bezpowrotnie!

W każdem mieście i miasteczku gdzie mieszkają Żydzi, powinien natychmiast zorganizować się Żydowski Wydział Narodowy, złożony z przedstawicieli wszystkich stronnictw i instytucyi żydowskich. Jedyną platformą ma być: uznanie narodowości żydowskiej i żądanie wszystkich przynależnych jej praw. Wszelkie Żydowskie Wydziały Narodowe zorganizują się w najbliższym czasie w Żydowską Radę Narodową w polskiej części Galicyi.

Pierwszem zadaniem Żydowskiego Wydziału Narodowego w każdem mieście i miasteczku będzie, objęcie kahału.

Chwilowo nie ma polityka żydowskiej demokracyi innego celu. Tylko szybciej, szybciej!

Ultimatum Scheidemana.

Budapeszt, 4. listopada. Tel. wł. Donoszą z Berlina: Obie frakcye socyalno-demokratycznej partyi powzięły uchwałę wezwać cesarza Wilhelma do abdykacyi w przeciągu 48 godzin. Ultimatum to skierował Scheidemann do rządu. Gdyby cesarz nie uczynił zadość temu wezwaniu, wówczas większość partyi przejdzie do opozycyi.

Cesarz oświadczył, że ze względu na teraźniejszą zawikłaną sytuacyę nie opuści dobrowolnie swego miejsca. Jego ustąpienie wywołało by anarchię i przewagę bolszewickich. W Niemczech zapowiadają strejk generalny

Ultimatum do ces. Wilhelma.

P. K. L. do Żydów. — Żydowska Rada Narodowa dla niemieckiej Austryi. — Żydowska Rada żołnierska obsadziła dworzec kolei północnej we Wiedniu.

Austro-Węgry zawarły zawieszenie broni z całą koalicyą.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 4. listopada. »Neue Fr. Pr.« donosi z poinformowanej strony, że Austro-Węgry zawarły zawieszenie broni z całą koalicyą, a nie z samymi Włochami, jak to błędnie podano w urzędowem ogłoszeniu.

Cesarz Karol złożył naczelną komendę.

Wiedeń, 4. listopada. Cesarz Karol złożył 2. listopada naczelną komendę. — Równocześnie naczelnym komendantem zostal mianowany marszałek polny Kövesz

Odezwa P. K. L. do Żydów.

Kraków, 4. listopada.

Prezydyum P. K. L. wydało następującą odezwę do ludności żydowskiej:

Prezydyum P. K. L. zwraca się do ludu żydowskiego z gorącem wezwaniem do wzięcia udziału w budowie niepodległego i zjednoczonego państwa polskiego. Stoimy na gruncie zupełnego równouprawnienia ludności żydowskiej, prawnego i faktycznego, dalecy od wszelkiego przymusu, stoimy na gruncie wolności sumienia dla każdego wyznania i dla każdego uczciwe go i w dobrej wierze wyznawanego przekonania politycznego.

Pragniemy, by i w naszem państwie zagwarantowane były ludności żydowskiej wszystkie prawa w taki sam sposób jak są zabezpieczone przez wszystkie wielkie i wolne narody cywilizowane.

Potępiamy wszelkie wykroczenia i gwałty skierowane specyalnie przeciw Żydom i użyjemy wszelkich środków, by do wykroczeń nie dopuścić a w razie, gdyby się jakie zdarzyły, bezwzględnie je zwalczać będziemy.

Niech nas więc łączy wspólna, usilna i rzetelna praca koło tego wielkiego i wszystkim nam tak drogiego dzieła, jakiem jest budowa naszej ojczyzny.

K r a k ó w, 4. listopada 1918.

Za prezydyum K. L.

Skarbek wr. Tertil wr

Moraczewski wr.

Ukonstytuowanie się Żydowskiej Rady Narodowej dla Austryi niemieckiej.

Wiedeń, 4. listopada. — Tel. wł. — Dziś popołudniu ukonstytuowała się żydowska Rada Narodowa dla niemieckiej Austryi. Rada Narodowa składa się z 50 członków. Do prezydyum należą: radca kolejowy inż. Robert Stricker, Dr. Paul Sokal, Adolf Böhm, Dr. Bruno von Pollak i Dr. Izydor Margulies. Utworzono następnie komitet organizacyjny, poczem sekretarz złożył sprawozdanie o samoobronie utworzonej we Wiedniu.

Doniósł, że żydowscy żołnierze zostaną jutro oddani pod komendę żydowskiego majora. Załoga samoobrony objęła już w porozumieniu z wiedeńskiemi władzami służbę na dworcu kolei północnej, by utrzymać tam porządek. Deputacya żydowskiej młodzieży akademickiej powitała żydowską Radę Narodową w języku hebrajskim i niemieckim. Rada Narodowa obradowała następnie nad żądaniami narodowo-politycznemi, które zostaną przedłożone rządowi niemiecko-austryackiemu. Rada Narodowa żąda uznania narodowości żydowskiej i zagwarantowania swobody przyznawania się do tejże.

Żydowska Rada żołnierzy we Wiedniu obsadza dworzec kolei półn. i drugą dzielnicę miasta.

W i e d e ń, 4. listopada. Tel. wł. Wczoraj o godz. 4-tej popołudniu wysłała żydowska Rada żołnierska oddział w sile 5000 ludzi, złożony z oficerów i żołnierzy, celem obsadzenia dworca kolei północnej. Wysłany oddział przywrócił na dworcu należyty porządek. Żydowska Rada żołnierska objęła również komendę stacyjną. Od tej chwili nastał spokój wśród 20.000 żołnierzy, którzy zalegają dworzec, chcąc dostać się do swoich domów na Morawach i w Galicyi. Żołnierzy tych szybko się wysyła, jeden pociąg odchodzi za drugim.

Dzisiaj w nocy obsadziła również Żydowska Rada żołnierska II. obwód wiedeński Leopoldstadt (zamieszkany przeważnie przez Żydów) i między godz. 2-gą a 4-tą w nocy zamknęła wszystkie mosty na kanale Dunaju, do dzielnicy tej prowadzące.

Prezydent kahału wiedeńskiego ustąpił!

W i e d e ń, 4. listopada. Tel. wł. Prezes gminy izraelickiej Dr. Alfred Stern podał się wczoraj wieczór do dymisyi.

Zajęcie Przemyśla przez Ukraińców.

Kraków, 4. listopada. (P. B. K.) Według wiadomości, nadeszłych z Radymna, znajduje się Przemyśl w ręku Ukraińców.

Generał Puchalski i pułkownik Sikorski internowani.

Sprawy polskie.

Przedstawiciele państwa niemiecko-austryackiego w P. K. L.

K r a k ó w, 4. listopada. Niemiecko-austryaccy posłowie do parlamentu i członkowie niem.-austr. Rady państwa Maks Friedmann i dr. Robert Freissler przybyli do Krakowa i zgłosili się do PKL., gdzie konferowali z nimi posłowie Tertil, Skarbek, Daszyński przy udziale posłów Zieleniewskiego, Diamanda oraz bar. Battaglii. Omawiano potrzebę konferencyi, jaka powinna odbyć się między czynnikami niem.-austr., czesko-słowackimi i polskimi co do handlu zamiennego i w sprawie jak najrychlejszej demobilizacyi żołnierzy poszczególnych narodowości. Na wiadomość, że żołnierze niemiecko-austryaccy brali udział w walkach we Lwowie i we wschodniej Galicyi po

Dymisya gabinetu warszawskiego.

Kraków, 4. listopada. — Polskie Biuro korespondencyjne donosi: Jak nam z oficyalnej strony donoszą, zwolniła dzisiaj Rada Regencyjna w Warszawie cały gabinet i oddała prowizoryczne kierownictwo spraw bieżących najstarszym rangą urzędnikom poszczególnych ministerstw.

stronie Ukraińców, wydali ci posłowie odezwę do tych żołnierzy [illegible] ich, aby przy wszelkich konfliktach rusko-polskich zachowali najściślejszą neutralność.

Rząd polski objął administracyę w Lubelskiem.

Lublin, 3. listopada. BK. Dzisiaj nastąpiło przejęcie administracyi austro-węgierskiego obszaru okupacyjnego przez rząd polski. W czasie uroczystego zaprzysiężenia dotychczasowych austr. urzędników polskiej narodowości wygłosili tutejszy generał-gubernator, gen. Liposzczak, i gen. komisarz rządu polskiego Zdanowski, przemówienia.

Wewnętrzna pożyczka państwa polskiego.

Warszawa, 3. listopada. Tel. wł. — Minister skarbu, dr. Englich, przyjął wczoraj delegacyę prasy w celu poinformowania jej o zamierzonej przez rząd pożyczce wewnętrznej i oświadczył jej między innemi

Odbudowa państwa polskiego wymaga nadewszystko bardzo znacznych zasobów pieniężnych, które w dobie obecnej wyłącznie tylko na drodze zaciągnięcia pożyczki wewnętrznej zdobyć będzie można. Dlatego też Rada regencyjna na wniosek rządu postanowiła przystąpić do pożyczki wewnętrznej. Pożyczka ta emitowana będzie w walucie markowej oraz w walucie koronowej w sztukach po 500, 1000, 5000 i 10.000 marek polskich, względnie koron. Pożyczka oprocentowana będzie w stosunku 5 proc. rocznie. Procent ten wypłacony będzie nabywcom za rok z góry przez potrącenie go z ceny sprzedażnej z odpowiednim dyskontem w zależności od daty nabycia.

Dnia 1-go listopada 1919 roku skarb polski wykupi pożyczkę w walucie, w której asygnaty pożyczkowe wydano, w razie zaś przejścia państwa polskiego do nowej waluty, wykup nastąpi w nowej walucie polskiej, podług równi złota.

Całkowita pożyczka zabezpieczona jest na całym majątku państwa polskiego oraz na wszystkich jego dochodach.

P. Machnicki podsekretarzem stanu w ministeryum aprowizacyi.

Warszawa, 3. listopada. Tel. wł. — Na stanowisko podsekretarza stanu w ministeryum aprowizacyi mianowano p. Janusza Machnickiego. P. Machnicki ostatnio zajmował stanowisko dyrektora państwowego urzędu zaopatrywania.

P. K. L. objęła rządy w Białej

B i a ł a, 4. listopada. W Białej ukonstytuował się komitet wykonawczy PKL., złożony z 7 osób pod przewodnictwem dra Mikulskiego. — Część 55. p. p. przeszła na stronę polską. Utworzono milicyę wojskową, która zajęła wszystkie objekty wojskowe i urzędy.

Komitet wykonawczy PKL. porozumiał się z hakatystyczną Radą narodową i magistratem w Bielsku i Białej. Wydano wspólną odezwę wzywającą do utrzymania spokoju i porządku w mieście.

Wiedeń.

Stanowisko Żydów.

(J. L.) Wiedeń, 3. listopada.

Rozbita na poszczególne części monarchia przechodzi najcięższe przesilenie ekspiacyę za popełnione winy: Musi połowę Tyrolu odstąpić Włochom, pozwolić na obsadzenie linii kolejowych do granicy bawarskiej i dbać o unieszkodliwienie wojsk na froncie, które obecnie zalecją wnętrze kraju. Zbankrutowana biurokracya dawnego systemu centralistycznego nie dorosła do owych żądań, nowej zaś administracyi niem. jeszcze. I tak żyjemy tu we Wiedniu w próżni, czego skutki widzimy przedewszystkiem w obrazie, jaki ulica wiedeńska przedstawia w obecnej chwili. Żołnierze udekorowani wszelkiemi możliwemi odznakami, socyalni demokraci, Czesi, narodowi Żydzi, Polacy, Słoweńcy, Ukraińcy — wszyscy ci przewalają się ulicami, urządzają blokadę dworców, zalewają tramwaje. Istotnie, gdyby się na sekundę zapomniało o ostatnich wydarzeniach, wówczas zdawało by się, iż przeżywa się owe dnie sierpniowe roku 1914., kiedy ci sami żołnierze, te same ludy ożywiały Wiedeń, spiesząc na obronę granic zagrożonej Austryi. Obecnie ta Austrya dzięki równoległemu współdziałaniu administracyi i wojska z nieprzyjacielem rozpadła się w 7 ojczyzn. A to co pozostaje jeszcze do zrobienia ochrzczono mianem: likwidacya. Lecz w istocie rzeczy jest to rewolucya. Wprawdzie dotychczas krew nie polała się, bo — a wynika to z psychologii Wiedeńczyka — podostatkiem mieli wina. Jutro ma się pojawić rozporządzenie w sprawie bezwzględnego zakazu sprzedaży wina, a tego Wiedeńczyk płazem nie przepuści.

Tymczasem ulica czeka, nie wie wprawdzie na co, lecz czeka. Na detronizacyę Habsburgów, na proklamacyę republiki, na wkroczenie koalicyi, przedewszystkiem jednakowoż na mąkę i kartofle. Jeśli nowej Radzie Stanu, którą socyaliści z całej mocy popierają, uda się zapewnić Wiedniowi aprowizacyę, wówczas utrzyma się ona z wszelką pewnością przy władzy. Gdyż wszelkie usiłowania czerwonej gwardyi, by wywołać rewoltę, nie odniosły skutku i marnie się rozbiły. Jednakowoż Rada Stanu w obecnym swym składzie nie jest zdolną do pracy, nie ma władzy, ani zaufania. Żydowska ludność, która coraz otwarciej się nacyonalizuje, odrzuca z całą stanowczością propozycyę mianowania znanego podżegacza pogromowego dra Mataję sekretarzem stanu dla spraw wewnętrznych. Niemieccy radykali ciągle jeszcze nie oryentują się w sytuacyi i usiłują uratować swe monarchistyczne stanowisko. Pozostali — to wprawdzie ludzie sympatyczni, lecz nieudolni ministrowie. I tak zbliża się godzina, w której Rada Stanu będzie musiała złożyć broń wobec ulicy.

My Żydzi jesteśmy zorganizowani. Organizacyi dokonano, a żydowska Rada Narodowa pod kierownictwem pp. Böhma i Strickera rozporządza zwartą i karną masą 5000 oficerów i żołnierzy żydowskich, którzy w każdej chwili gotowi są z bronią w ręku wystąpić przeciw wszelkim ruchom pogromowym. Dużo i dzielnie pracowano. Pierwszy rezultat osiągnięto, a Rada Narodowa przedłożyła już sekretarzowi stanu Meyerowi wszelkie warunki. Nasi żołnierze znajdują się pod naszą komendą i nie złożą przysięgi na wierność narodowi niemieckiemu. Ciężkie zadanie przypada obecnie w udziale do spełnienia Radzie Narodowej. Musi ona wydobyć z czerwonej gwardyi, z grupujących się około socyalnej demokracyi i około Niemców żydowskich żołnierzy i narodowo ich zorganizować. W sprawie odstawienia żołnierzy żydowskich do miejsc ich przynależności rozpoczęła Rada Narodowa już rokowania z odpowiedniemi czynnikami. Lecz temu odstawieniu stoi na przeszkodzie kolej północna, która jest w zupełności przepełniona.

Obecnie wybiła godzina, w której ostatecznie nastąpić musi likwidacya dotychczasowej gospodarki kahalnej...

Rumuńska Rada Narodowa stawiła Wiedniowi do dyspozycyi dwa pułki rumuńskie rozlokowane w dolnej Austryi. Pułki te objęły służbę w obozach jeńców.

Trupy na dworcu kolei północnej.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 4. listopada. Dzisiejszy dzień przeszedł bez szczególnych wydarzeń. — Tylko na dworcu kolei północnej przyszło do burzliwych scen, ponieważ jeńcy rosyjscy w wielkich masach zalegali dworzec, żądając przewiezienia do ojczyzny. Policya usiłowała opanować falę dopływu. Dla jeńców spotkanych na ulicach urządzono prowizoryczne stacye i jadłodajnie. Czyni się wszelkie starania, aby jak najszybciej odtransportować jeńców. W dolno-austryackich obozach jeńców minął dzień spokojnie. Oficerzy włoscy z tych obozów przybyli dziś masami do Wiednia i usiłują koleją południową wyjechać do Tryestu.

Wiedeń, 4. listopada. Około południa zjawiło się blisko 400 jeńców rosyjskich, którzy całą noc czekali przed dworcem północnym i chcieli szturmem zdobyć magazyn środków żywności. Straż, znajdująca się tam, zdenerwowana prawdopodobnie z powodu takiego tłumu, dała salwę, przyczem kilkunastu ludzi raniono. Ponieważ organa kolei północnej nie były w stanie odtransportować z potrzebnym pośpiechem tysięcy austryackich żołnierzy, i jeńców rosyjskich i nie mogły zapanować nad olbrzymim natłokiem, z drugiej strony znów przed dworcem rozpoczął się systematyczny handel zamienny i plądrowanie, w których dzisiaj rano wojsko objęło służbę porządkową. Wyruszyło kilkuset żołnierzy w pełnem uzbrojeniu i jeden karabin maszynowy. W południe doszło do takiego natłoku, że komendant wojskowy widział się zmuszonym, ustawić karabin maszynowy do dania ognia. W ten sposób udało się, ludność cywilną wyprzeć w sąsiednie ulice. W czasie strzelaniny, jaka potem nastąpiło, zostało zabitych 2 jeńców rosyjskich i 5 ciężko rannych.

Pomoc żywnościowa neutralnych dla Wiednia!

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 4. listopada. Wczoraj przedpołudniem złożyli wizytę burmistrzowi nuncyusz, tudzież posłowie Holandyi, Argentyny i Persyi, imieniem dyplomatycznych zastępców państw neutralnych, ażeby zaofiarować gminie swoje usługi w sprawie zaopatrzenia w niezbędne środki żywności. Burmistrz przyjął propozycyę z wdzięcznością.

Okręty austryackie do przewozu żywności.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 4. listopada. Na podstawie zawartego zawieszenia broni przeznaczyła koalicya okręty austryackie, znajdujące się w tamtejszych portach, do przewozu zboża dla monarchii.

Pomoc Węgier dla Wiednia.

Wiedeń, 4. listopada. BK. Poseł Dr. Ellenbogen wyjechał do Budapesztu, ażeby z tamtejszymi czynnikami układać się w sprawie dostarczenia środków żywności dla Wiednia. Węgierska Rada Narodowa dała przyrzeczenie, że w miarę możności dostarczy dla Wiednia potrzebnych środków żywności.

Rokowania niemiecko-polskie we Wiedniu.

Wiedeń, 4. listopada. Tel. wł. Do Wiednia przybyli delegaci rządu polskiego celem rokowania z rządem niemiecko-austr. w sprawie wymiany towarów. Bar. Battaglia wszedł w tym celu w porozumienie z prezydentem Seitzem i kierownikiem urzędu państwa Dr. Rennerem.

Reprezentacye ukraińskie we Wiedniu.

Wiedeń, 4 listopada. BK. »Slavische Korrespondenz« donosi: Reprezentantem ukraińskim dla spraw wojskowych został poseł Smal-Stocki.

Prowizorycznym kierownikiem spraw zewnętrznych został dotychczasowy wiceprezes związku ukraińskiego, Mikołaj Wassilko.

Ucieczka oficera węgierskiego z pieniądzmi.

Salzburg, 4. listopada. Tel. wł. Wczoraj zgłosił się u tutejszego komendanta dworca oficer węgierski, który wiózł ze sobą kasę 53 dywizyi. Pieniądze wiózł jego furyś w plecaku. Było tam trzy ćwierci miliona koron w samych nowych banknotach. Drugiego oficera węgierskiego, który również wiózł ze sobą pieniądze, przeznaczone dla wojska, nie można było odnaleźć.

Dlaczego Węgrzy kapitulowali?

Budapeszt, 4. listopada. Tel. wł. Prezydent ministrów Karolyi przyjął redaktorów wszystkich pism budapeszteńskich, którym doniósł, że rząd węgierski rozkazał żołnierzom węgierskim kapitulować, aby nie być zmuszonym do rokowań o zawieszenie broni.

Od wczoraj 11 przedpołudniem są Węgry państwem neutralnem.

Węgrzy nie rozbrajają Niemców.

Budapeszt, 4. listopada. BK. Węg. Biuro tel. Węgierski minister wojny zarządził, by wojsk niemieckich przechodzących przez Węgry, nie rozbrajano, lecz wysyłano w zupełnem uzbrojeniu dalej.

Węgrzy osobno traktują o zawieszenie broni.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Budapeszt, 4 listopada. Hr. Karolyi wyjechał do Ujvidek, a stamtąd uda się samochodem na front wojsk koalicyjnych, ażeby przeprowadzić i zawrzeć z komenderującym generałem warunki zawieszenia broni. Zastępcom prasy powiedział Karolyi, że naczelna komenda armii przeszkadzała zawarciu traktatów w sprawie zawieszenia broni. Toczono długie rokowania, w czasie których rząd węgierski stanął na tem stanowisku, że wobec rozpadłej na kawałki Austryi, rząd węgierski może samodzielnie rozstrzygnąć kwestyę pokoju pod warunkiem, że nietylko wojska węgierskie, znajdujące się na froncie włoskim, mają złożyć broń, ale że także i te wojska węgierskie, które się znajdują na austryackim, lub węgierskim terenie.

Początki rządów włoskich w Tryeście.

Tryest, 4. listopada. BK. Komendant włoskiej ekspedycyi generał-porucznik di Roreto rozwiązał wydział dobra publicznego, oświadczając przytem, że został zamianowany gubernatorem miasta. Rada miejska w składzie przedwojennym ma znowu objąć zarząd miasta.

Przyczyny rozbicia Turcyi i Austryi.

Londyn, 2. listopada. BK. Reuter donosi: Asquith przemawiał na wiecu w Szkocyi i wywodził, że cele, w których imieniu Anglia przed 4 laty wystąpiła do boju, zaczynają się w zupełności urzeczywistniać. Omawiał pogrom kilkuwiekowego wszecznego panowania w Turcyi a następnie wskazał na rozkład i rozpadnięcie się Austryi. Przykład rozbicia Turcyi i Austryi są jaskrawym dowodem, że poszczególne części składowe tych państw przez całe wieki nie z własnej woli ludów, lecz przemocą i gwałtem jednej wszechwładnej rasy były trzymane w obroży państwowej. Z rozbitków tych państw powstają nowe, narodowościowo-ojednolicone państwa, które zagwarantują trwały pokój światowy. Wszystkie ofiary tej wojny byłyby atoli daremne, gdyby tylko rozgromiono naszych wrogów a nie potrafiono zapobiec powtórzeniu się takiej wojny. W tym celu musimy stworzyć związek narodów, ale do niego nie śmie żaden naród z autokratycznym rządem należeć.

W Bułgaryi nie było przewrotu.

Budapest, 4. listopada. Tel. wł. Tutejszy poseł bułgarski Stoilnow oświadczył, że jeszcze wczoraj miał urzędowe wiadomości, że dotąd nie zaszła żadna zmiana we formie rządu w Bułgaryi. Tylko w Tyrnowo powstały uliczne zaburzenia. Obecnie panuje ale spokój. Król nie opuścił Bułgaryi. Poseł uważa wszelki ruch rewolucyjny tymczasem za wykluczony, ponieważ kraj jest przez wojska koalicyi obsadzony a rewolucyoniści nie mają żadnego wojska do rozporządzenia.

Antyniemieckie demonstracye w Bukareszcie.

Bukareszt, 4. listopada. BK. Wczoraj odbyła się tutaj antyniemiecka demonstracya. Ze względu na pogłoski, że w pałacu, w którym naczelna komenda wojsk okupacyjnych ma siedzibę, przybyły angielskie i francuskie misye wojskowe, celem rokowania w sprawie zawieszenia broni, zebrał się około południa wielki tłum ludzi, przeważnie młodzieży przed hotelem. Gdy w niedzielę jak zwykle, zaczęła grać przed hotelem muzyka wojskowa, tłum zaczął śpiewać rumuńskie pieśni, które wkrótce zagłuszyły muzykę. Przypadkowo przechodzących oficerów niemieckich, między niemi komendanta twierdzy, gen.-por. Kocha, przyjęło okrzykami „Pfui!" Wystąpiła niemiecka konna policya wojskowa i rozproszyła tłum, nie robiąc użytku z broni. Przez cały dzień krążyły po ulicach patrole niemieckie, przeszkadzające wszelkim zbiórkom.

Z parlamentu rumuńskiego.

Oświadczenie Bratianu.

Bukareszt, 4. listopada. BK. W Izbie wskazał Jonescu Prosena na demokratyzacyę w Niemczech, której jednak nie widzi się u niemieckich władz w Rumunii, czyniących trudności mieszkańcom. Liberalna partya w Iasi pod przewodnictwem Bratianu odbyła zgromadzenie, w którem wzięło udział około 100 osób. Bratianu oświadczył, iż teraz każdemu jest wiadomem, iż zaczyna się spełniać, do czego polityka liberalna dążyła. Dał zapewnienie, że tylko partya liberalna jest dziś powołaną dojść do władzy, by spełniło się marzenie Rumunii. Współpracę z inną partyą odrzuca. —

Jeszcze zatapiają!

Berlin, 4. listopada. BK. Urzędowo donoszą: Na okół Anglii zatopiły nasze łodzie podwodne dalszych 46.000 ton okrętów nieprzyjacielskich. Rozchodzi się tutaj wyłącznie o ciężko ładowane, do portów angielskich przeznaczone, okręty.

100.000 austryackich żołnierzy wziętych przez Włochy.

2200 armat

Wiedeń, 4. listopada. BK. Włoski komunikat wojenny z 3. bm. powiada o wziętych do niewoli 100.000 żołnierzy i zdobyciu 2200 armat. —

Komunikat niemiecki.

Berlin, 4. listopada. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej.

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU:

Front armii król. Ruprechta:

Walki na przedpolach naszych linii na północ od Gandawy. Nasze wojska cofnęły się tutaj nad kanał i na zachodni skrawek miasta. Na wschód od Walenciennes od[illegible] cofnęliśmy się nieco od nieprzyjaciela. Wieczorem stał nieprzyjaciel na linii [illegible], Willers, Pol. Na zachód od Landrecies odparliśmy ataki nieprzyjacielskie.

Grupa wojsk niem. nast. tronu:

Między Oisą i Aisną ożywiona walka artyleryjska. Z powodu wczorajszego cofnięcia się naszego frontu na wschód od Aisny [illegible] również nasze przyległe linie na zachód od Mozy. Silne ataki amerykańskie między Sommą i Belwal zatrzymaliśmy w lesie na północ od Belwal. Na wschodnim brzegu Mozy rozbiły się ataki nieprzyjacielskie. Na zachód od Mozy oczyściliśmy małe skrawki rowów, które w ostatnich walkach pozostały w rękach nieprzyjaciela.

I. gen.-kwatermistrz Groener.

Obrady P. K. L.

Kraków, 4. listopada.

Przez cały dzień dzisiejszy odbywały się obrady konstytuującej się P. K. L., w których wzięło udział 6 reprezentantów stronnictwa ludowego, z nar. demokracyi: Skarbek, Ptaś, Rymar, Schmidt, z soc. demokracyi: Daszyński (chwilowo), Moraczewski, Bobrowski, Diamand, Tepinek, z pol. demokracyi: Tertil, Zieleniewski, Fedorowicz, z konserwatystów: Gölz, Baworowski, ze stronnictwa kat.-ludowego Matakiewicz, z pol. stronnictwa postępowego: Śliwiński. Nieobecny był przedstawiciel Śląska, ks. Londzin i przedstawiciel Zjednoczenia narodowego, Serwatowski. Obradom przewodniczył poseł Witos. Z działalności prez. K. L. zdali sprawę posłowie Witos i Daszyński. Następnie przedstawił poseł Ptaś projekt ukonstytuowania się komisyi, który powierzono do przedyskutowania posłom: Ptasiowi, Moraczewskiemu, Witosowi i Tertilowi. Według projektu miano utworzyć 8 podziałów, którą to liczbę zmieniono na 12 wydziałów. Oprócz biur, sił urzędniczych i fachowych zawiera projekt następujące propozycye, uchwalone przez P. K. L.:

Na czele P. K. L. stoi prezydyum złożone z posłów Witosa, Moraczewskiego, Ptasia i Tertila. Wydział administracyjny powierza się hr. Lasockiemu, wojskowy Tetmajerowi, rolniczy — Długoszowi, robót publ. i odbudowy — Kędziorowi, sądownictwo — Ptasiowi, skarbu — Schmidtowi, komunikacyi — Starzewskiemu, aprowizacyi — Moraczewskiemu, opieki społecznej i sanitarnej — Bobrowskiemu, górnictwa — Żuławskiemu, oświaty — Rychlikowi. W każdym z tych działów urzędować będą prócz wymienionych zastępcy 3 innych stronnictw, które są w tym podziale reprezentowane. Przyjęto również jako zasadę, by do kierownictwa poddziałów w poszczególnych wydziałach przybrać przedstawicieli stronnictw w powyższym podziale nie reprezentowanych.

Co do ich wyznaczenia dotąd nie zapadła decyzya.

skim i o stosunku do tegoż rządu. Następnie

Zebranie nie dyskutowało o rządzie polskim i o stosunku do tegoż rządu. Następnie omawiano sytuacyę we wsch. części kraju i postanowiono wydać odezwę do wszystkich państw świata, zakładającą uroczysty protest przeciw naruszeniu chwilowej ugody przez Ukraińców. Po zakończonych obradach udali się zastępcy PKL. do Krzysztoforów celem objęcia tego gmachu na cele urzędowania PKL. —

Jak się odbyła rewolucya na Węgrzech?

Budapeszt, 1. listopada.

Była ona słuszną konsekwencyą opieszałości doradców monarchy. Każdy ją przewidział, tylko kamaryla łudziła się, że cierpliwy lud węgierski da się uspokoić przyrzeczeniami, że półśrodkami usunie się ogólne niezadowolenie z dotychczasowego systemu. Chciano poprostu pod płaszczykiem zapożyczonych od radykałów wolnościowych haseł i nadal kontynuować rządy kasty arystokratycznej. Kamaryla dworska, do której głównych wodzirejów należą hr. Andrassy, ochmistrz dworu hr. Hunyady, b. minister żywnościowy ks. Windischgraetz, i inni, siłą swoich argumentów zatasowali osobę monarchy przed lepszą radą posłów ludowych, przyjętych na masowych audyencyach.

Gdy Wekerle i jego rządy runęły pod wrażeniem hiobowej wieści o rozruchach antywęgierskich w Rjece, zdawało się, że ta osoba powołaną zostanie do utworzenia gabinetu, której cały lud sobie oddawna życzył jako premiera: »czerwony« hrabia Karolyi, który oddawna jest orędownikiem pokoju i przeciwnikiem sojuszu z Niemcami. Mimo arystokratycznego pochodzenia, ogromnej fortuny, składającej się z wielkich latyfundyów i koligacyi z najwyższą arystokracyą (jest on zięciem Andrassyego), kooperował on stale z partyą radykalną, domagającą się praw dla niewęgierskich narodowości i z partyą socyalistów, której program reform agrarnych popierał. Ale głównym jego postulatem w obecnej chwili była natychmiastowa, dosadna separacya od Austryi i wdrożenia rokowań pokojowych na własną rękę bez pośrednictwa ministra spraw zewnętrznych przez wysłanie delegatów do przeciwników. Za jego nominacyą przemawiał też fakt, że utrzymuje on dobre stosunki z wpływowemi sferami państw koalicyi, datujące jeszcze z czasu jego agitacyjnej podróży po Stanach Zjednoczonych i jego przymusowego pobytu we Francyi.

Ale stało się inaczej. Kamaryla zdołała zdaje się przekonać monarchę, że nominacya Karolyego, to oddanie rządów w ręce bardzo niepewne, i że należy powierzyć mu misyę tylko pod warunkami, ograniczającymi jego wolność działania i zabezpieczającymi dotychczasowej reakcyi dalszy wpływ na politykę państwa. Już nominacya Andrassyego **wspólnym** ministrem spraw zagranicznych uniemożliwiła Karolyemu urzeczywistnienie jego programu. A gdy ta przeszkoda została częściowo usuniętą przez »genialny« pomysł propozycyi odrębnego pokoju, zażądano od Karolyego innej gwarancyi: Przyjęcie do gabinetu trzech polityków ze stronnictw lewicy, dzisiaj już także do reakcyi należącej. Ale Karolyi potrzebował już do przyjęcia tej propozycyi przyzwolenia innej instancyi, której aprobaty nie otrzymał. A tą instancyą była — **Rada Narodowa.**

Powstała ona w ciągu jednej nocy przez złączenia się tych stronnictw, z których Karolyi chciał utworzyć swój gabinet: z jego własnego stronnictwa, z radykałów pod wodzą Oskara Jasziego (pochodzenia żydowskiego) i socyalistów i wydała odezwę, której głównym punktem był apel do państw koalicyi, by z nią, jako z jedynem zastępstwem narodu węgierskiego, rozpoczęła pertraktacye. W sprawach, w których rady narodowe we wszystkich krajach dawnej monarchii się ukonstytuowały, nie byłby ten fakt jakimś nadzwyczajnym objawem. Ale podczas gdy inne rady narodowe powstawają jako jedyny rząd **nowo** tworzących się państw narodowych, powołanych do samostanowienia o sobie manifestem cesarskim, naród węgierski ma przecież już swoje państwo i swój legalny rząd. Dlatego też ukonstytuowanie się Rady Narodowej, zapowiadającej objęcia władzy w swoje ręce — było aktem rewolucyjnym.

Nazajutrz tutejsza **policya** urządziła formalną obławę na gazety, które wyszły bez cenzury i zawierały odezwę Rady Narodowej. Ale zwróciło to tylko uwagę obojętnej publiczności na istnienie Rady, która opierała już od pierwszej chwili swoją władzę na szerokich warstwach robotników stolicy i na większości prasy jak »Az Est«, »Pesti Hirlap«, »Nepszava«, »Vilag« i innych gazetach. Zręcznym krokiem taktycznym było też powołanie **młodzieży akademickiej** do współudziału, która pomna swojej roli, jaką odgrywała w roku 1848, z zapałem przystąpiła do Rady i urządzała codziennie demonstracye.

Przy jednej z tychże młodzież starająca dostać się do zamku królewskiego, by zademonstrować przed arcyksięciem Józefem, natrafiła na silny opór policyi, która zrobiła użytek z broni. Były trzy trupy i pięćdziesiąt kilka rannych.

Ale były to pierwsze i ostatnie ofiary rewolucyi, która się jeszcze wcale nie rozpoczęła. Policya zastanowiła się bowiem nad smutną rolą, jaką w tych czasach zagrożenia swojej ojczyzny odgrywa. Gdy nieprzyjacielskie wojska niepokoją już granice państwa, nie chce ona dalej być narzędziem reakcyi. »Naszem zadaniem jest stać na straży porządku publicznego, a nie strzelać na bezbronny lud węgierski lub dławić wolność prasy przez konfiskowanie gazet« — oświadczyła i pod wodzą kilku energicznych komisarzy udała się do starszego kapitana miasta (t. j. prezydenta policyi), któremu przedłożyła memorjał w sprawie swojego przystąpienia do Rady Narodowej.

To zdarzenie przyczyniło się w wielkiej mierze do umocnienia pozycyi Rady, która zyskała sobie też dużo zwolenników w kołach **oficerskich i żołnierskich.** Utworzyła się nawet Rada żołnierska i oficerska, której miejsce obrad jednak zostało wykryte przez szpiegów komendanta miasta generała Lukachicha, znanego ze swoich dyktatorskich nawyczek i drakońskich zarządzeń. Ale aresztowanie tej Rady nie odstraszyło garnizonu od ostatecznego kroku.

Wypadki w Zagrzebiu, Pradze i we Wiedniu unarodowienie wspólnego wojska we wszystkich stolicach, było dla tutejszego garnizonu najlepszym drogowskazem, jak i on ma postąpić. W nocy z 30. na 31. wyruszyło kilka kompanii wojska przed »Hotel Astoria«, w którym Rada Narodowa urzędowała, by złożyć na jej ręce przysięgę wierności, inne oddziały pospieszyły na dworzec kolejowy, by przeszkodzić odjazdowi względnie wywiezieniu tam dla armat włoskich w postaci kilku formacyi wojskowych i w tym samym czasie inna grupa obsadziła komendę miasta, aresztując generała Varkonyiego. Lukachicha, który przed chwilą jeszcze otrzymał polecenie od arcyksięcia Józefa, by zaniechał przelewu krwi, do której by i tak nie było przyszło, albowiem cała załoga już była po stronie rewolucyi, — przyprowadzono do Rady, gdzie oświadczył, że ustępuje przed przemocą. Zarazem obsadzono główną pocztę, centrale telefoniczne i dworce kolejowe, — i na tem właściwie zamach stanu się skończył.

Dzień 31. września był dniem zwycięstwa rewolucyi i dniem radości całego narodu. W tym dniu nastąpiło oddanie wszystkich urzędów Radzie, do której bez wyjątku wszystkie władze przystąpiły. Na ulicach wielki ścisk, moc automobilów natłoczonych uzbrojonymi żołnierzami, których witano okrzykami »Niech żyje rewolucya i rzeczpospolita«, oficerowie bez gwiazdek i bez kokard na czapkach, które zastąpiono białemi astrami, natłok przed lokalnościami klubowemi stronnictw, które zwyciężyły, — to wszystko przypomina pierwsze dni rewolucyi rosyjskiej. Nie brakowało nawet marynarki, której flotyla była reprezentowana kilkoma kanonierkami na Dunaju.

Gazety południowe wyrywano sobie z rąk. Przyniosły one lakoniczną wiadomość, że cesarz zamianował telefonicznie Karolyego premierem. Ale na tę drobną formalność nie zwrócono uwagi. Mówiono tylko, że Rada wybrała Karolyiego prezydentem ministrów. Ale gazety wieczorne doniosły, że nowy gabinet z Karolyim na czele złożył przysięgę urzędową — na ręce arcyks. Józefa, jako pełnomocnika króla. Więc jakże, nie proklamowano rzeczypospolitej? — pytano się z niedowierzaniem.

Ta kwestya stanie się wkrótce bardzo piekąca, tem bardziej, że wolność prasy, daje wielu dziennikom możność do wyrażenia zapatrywań republikańskich.

Spokoju nigdzie nie zakłócono. Plądrowano tylko w kilku magazynach wojskowych i kolejowych na przedmieściu, przyczem kilkanaście rabusiów zastrzelono. A ze strzała właściwych ofiar rewolucyi nie było z wyjątkiem ... **Tiszy.**

Ostatnią ostoją reakcyi była żandarmerya. Ale wkońcu i ona przystąpiła do Rady. A tych kilku żandarmów, którzy już z polecenia Rady trzymali straż przed willą Tiszy, nie przeszkodziło nawet, by na nim wykonano wyrok śmierci. Trzech uzbrojonych żołnierzy, rzekomo z kompanii, która miała w nocy rewolucyjnej odejść na plac boju, wtargnęło do jego salonu. Zastrzelili go w obecności żony... Z reakcyą i ucieleśnienie tejże zstępuje do grobu.

A przyszłość? Okaże ona, czy Karolyiemu uda się przy pertraktacyach pokojowych coś dla Węgier uratować. Przyniesie ona też rozwiązanie kwestyi konstytucyjnej, czy Węgry będą republiką czy królestwem.

Nad wszystkiem jednak góruje troska, by z chwilą powrotu żołnierzy z frontu nie zawitał bolszewizm do kraju. Ale i koalicya szybko maszeruje ...

Dr. Otto Schlosser.

Nadesłane.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

KRONIKA.

Kraków, 5. listopada.

Zebranie żyd. młodz. akademickiej odbędzie się **we wtorek** dnia 5. bm. **o godz. 5 min. 30 wieczorem w Wielkiej sali posiedzeń kahału** ul. Krakowska (róg Skawińskiej) z porządkiem dziennym: »Sprawa żydowska w państwie polskiem w obecnej chwili«. Ze względu na ważność sprawy upraszamy o liczne i punktualne przybycie. —

Przedświt-Haszachar. Związek. Chełruth.

— **Straż obywatelska.** Wszelkich informacyi w sprawie straży obywatelskiej udzielają wyłącznie biura dzielnicowe. Obowiązek wstępowania do straży mają wszyscy mężczyźni w wieku od 20 do 50 lat. Osoby, zajmujące stanowiska publiczne, będą po udowodnieniu zajmowania przez siebie takiego stanowiska, zwolnione i otrzymają legitymacye z uwolnieniem, które należy nosić stale przy sobie.

O Straż obywatelską. Prezydyum miasta zwraca się z prośbą do pp. nauczycieli, aby zechcieli oddać swoje usługi przy tworzeniu Straży obywatelskiej i w tym celu jawili się w odnośnych biurach dzielnicowych.

— **Walne zgromadzenie Związku gospodarczego.** Przy tłumnym udziale członków odbyło się w niedzielę przedpoł. w sali teatru żyd. walne zgromadzenie Związku gospod. Po zagajeniu przez jednego z dyrektorów przedstawił poseł Dr. Gross rozwój i stan Związku, poczem wywiązała się dyskusya nad jego działalnością.

Już dawno nie widziano tak burzliwego zebrania. — Wszyscy mowcy zwracali się w najostrzejszych słowach potępienia przeciw niesłychanym praktykom, dyrekcyi zarządu i urzędników związku. Druzgocącym wywodom towarzyszyły przeciągłe oklaski i objawy solidarności wszystkich zebranych. P. Karol **Rosthal** krytykował kalkulacye Związku, podnosząc, że konsum żydowski powinien się wystrzegać spekulacyi, a sprzedawać członkom tylko materyały tanio, na byte z central, tymczasem te rzeczy sprzedawano po niesłychanych cenach, piętnował stosunki, panujące w piekarni związkowej. Inny mowca podnosił charakterystyczne momenty z rządów p. Reislera. Zwłaszcza fakt, że na 4 odcinki kart na mydło realizowano tylko jeden. P. Weindling protestował przeciw usunięciu się zarządu z pod wszelkiej kontroli, przeciw obracaniu groszem publicznym w niesłychanie lekkomyślny sposób. Nikt nie miał pożytku z tego, co otrzymywano po tanich cenach z central dla konsumentów. Wiadomo, że magistrat przydzielił Związkowi marmeladę; nikt jej nie oglądał z członków. P. Weindling postawił wniosek na wybór komisyi kontrolnej, która ma zrewidować księgi i sprawdzić, jak szafowano dobrem publicznem.

P. Grosberg wystąpił w bardzo ostrych słowach przeciw kierownikowi piekarni związkowej p. Neumarkowi. Zarzucał mu brutalne traktowanie ludzi i skrajne nieporządki. Podnosił, że z ubogich stosunków stał się panem na krzywdzie ludzkiej. Przeciw p. N. skierowało się całe oburzenie zebranych, które znalazło wyraz w radykalnem usunięciu p. N. z sali obrad. Na wniosek p. Rubinsteina, który reasumował wszystkie objawy solidarnego niezadowolenia z wszystkich dotychczasowych »macherów« Związku, przyjęto rezolucyę, wyrażającą najzupełniejsze votum nieufności dla dotychczasowej dyrekcyi i zarządu.

Na wniosek p. R. uchwalono wybrać komisyę, która zbada wszystkie zarzuty, jakie zostaną jej przedłożone i postąpi według swego uznania co do składu urzędników. Dalsza dyskusya stawała się co raz bardziej gorączkowa i chaotyczna.

Żydzi!

We środę 6 bm. odbędą się o godzinie 11-tej przedpołudniem dwa zgromadzenia w sali stowarzyszenia »Ezra« Krakowska 43 i w sali teatru żyd., ul. Bocheńska, z porządkiem dziennym: »KAHAŁY A SPRAWA ŻYDOWSKA«.

Żydzi! Zamykajcie sklepy i przybądźcie tłumnie na zgromadzenia.

Zaproszenia wydaje się w stow. »Syon« Stradom 13 przez dzień dzisiejszy.

Komitet lokalny Organizacyi syońskiej.

Jeden z dyskutantów zarzucił malwersacye w pewnym oddziale Związku, inni protestowali przeciw próbie urządzenia wyborów do nowej dyrekcyi i zarządu na śp. »galicyjski« sposób. W obronie systemu Związku wystąpił tylko poplecznik Dra Grossa p. Dr. Ignacy Landau, który utrzymywał, że »jest« kontrola, bo są księgi i posiedzenia co tydzień (!), nadto zarzuty kierowały się tylko (?) w jedną stronę. Przeciw temu ostro zebrani protestowali. Dr. Landau nawoływał do współpracy i oświadczył się za odroczeniem wyborów, wreszcie postawił wniosek na udzielenie votum ufności dla dra Grossa, który zebrani zaakceptowali. Dr. Gross usiłował odeprzeć druzgocące zarzuty następ. argumentami: nie zwoływano zebrania przez 4 lata z powodu obław za dezerterami-Żydami (?!). Łatwo krytykować, cięzej — pracować«, zarzuty były często anonimowe itd. Dr. Gross postawił wniosek, ażeby do oznaczonego czasu zgłaszano osoby, cieszące się zaufaniem publicznem poczem gdy 100 będzie zgłoszonych, wylosuje się (!) 24 do komisyi zażaleń. Zapanowało bezgraniczne oburzenie, gdy p. poseł wspomniał o tem losowaniu, ponieważ zrozumiano powszechnie, że chodzi tu o jeden manewr dawnej taktyki wyborczej, że powstanie »rodzina duchów«, i kartki zaczną same krążyć. Takimi śmiesznymi projektami nie pozwoli sobie dzisiaj, uginający się pod ciężarem stosunków konsument zamydlać oczu. Komisya zażaleń nie może wyjść z losowania ale z wyboru. Podnieść trzeba, że uchwalono wybierać do komisyi zażaleń a nie »losować« t. zn. szwindlować. Opierając się na tem, domagają się członkowie 1. zwołanie w krótkim czasie zebrania dla wyboru członków komisyi zażaleń i przestrzegają niezorganizowanych przed pójściem na lep stęchliżną pachnących środków wyborczych.

— **Ochotnicze zaciąganie się do wojska polskiego.** Na ulicach miasta rozlepione jest następujące obwieszczenie: Odnośnie do wezwania prezydyum komisyi likw. z dnia 2. listopada br. w sprawie ochotniczego zaciągania się do wojska polskiego, podaje się do wiadomości, że komisya zaciągowa urzęduje począwszy od dnia 4. listopada bm. codziennie od godz. 9-tej rano do 1-szej popołudniu, w koszarach przy ulicy Rakowickiej. Prezydent miasta: Jan Kanty Federowicz.

— **Minister Minkiewicz w Krakowie.** Wczoraj przybył do Krakowa minister żywnościowy p. Minkiewicz i zamieszkał w hotelu Francuskim. W czasie swej podróży, jak się informujemy wstrzymał na granicy okupacyi niemieckiej z górą 400 wagonów zboża, krów i wszelkiego rodzaju produktów, które Prusacy zamierzali wywieść do Niemiec.

— Przedstawiciele krak. Izby handlowej zawili się onegdaj w południe w Prezydyum P. Kom. Likw. w sprawie przydzielenia Izbie prawa wywozu i przywozu towarów w Galicyi. W memoryale Izba handlowa zaznacza, iż posiada w swem łonie licznych fachowców. Na dworcach towarowych w zachodniej Galicyi znajduje się tysiące wagonów z żywnością i innymi artykułami, którymi należy się bezwarunkowo natychmiast zaopiekować.

— W Czytelni Towarzyskiej rozpoczną się w bieżącym tygodniu kursa nauki języków obcych. Wpisy codziennie od 6—8 wieczór. Otwartą została również czytelnia, bogato zaopatrzona w dzienniki i pisma peryodyczne.

— **W Kollegium wykładów naukowych** (rynek gł. A—B l. 39) odbędą się następujące wykłady: we wtorek, 5. bm. prof. Dr. Józ. Flach: Psychologiczne podłoże rewolucyi rosyjskiej (bolszewizm), — we środę, 6. bm. prof. Dr. Mich. Janik: Okres upadku w literaturze polskiej; we czwartek, 7. bm. prof. A. E. Balicki: Łucyan Rydel, w piątek, 8. bm. Dr. Henr. Raabe: Dzieje życia (z obrazami świetlnymi); w sobotę, 9 bm. prof. Dr. Józ. Reiss: Muzyka Mozarta (z ilustr. muzyczną). Wstęp 80 hal., dla uczącej się młodzieży 50 hal. Pocz. o godz. 7. wiecz.

Z kraju.

— **Stryj.** Dnia 1. listopada b. r. odbył się w Domu Narodowym wiec ukraiński, poczem o godzinie 12 w południe rozpoczęło się obsadzanie miasta przez Ukraińców. Wydelegowane straże ukraińskie objęły po kolei wszystkie urzędy autonomiczne i rządowe, zostawiając wszędzie urzędników na swoich stanowiskach, o ile się na to godzili. W przeciwnym razie obsadzali je swoimi. Burmistrzem miasta został dr. Kalitowski, prezydentem Sądu po ustąpieniu radcy dworu Miańskiego został dr. Kulczycki, marszałkiem Rady powiatowej ks. Niżankowski a władzę polityczną objął dr. Harasymów. Następnie obsadzili Ukraińcy stacyę kolejową. Oddziały urlopników zostały rozbrojone, Polaków odesłano do domu, a ochotników ukraińskich zatrzymano pod bronią. Dotychczas odbywa się wszystko w spokoju. Aprowizacyą zajmuje się dyrektor Torbowli Kisielewski. Przez całą noc krążyły patrole ukraińskie, czuwali również delegaci żyd. samoobrony, żeby nie przyszło do niemiłych zajść.

Komitet narod.-żydowski urzęduje w permanencyi, aby się nie dać ubiedz wypadkom i w każdej chwili módz zarządzić, co należy. Najbliższem zadaniem jego jest zwołanie i urządzenie ogromnej manifestacyi, która odbędzie się dnia 5. listopada o godz. 1-szej w południe w wielkiej synagodze. Na zgromadzeniu tem zostanie wybrana komisya celem prowizorycznego objęcia spraw kahalnych po dotychczasowym zarządzie prowizorycznym. Chodzi bowiem o to, aby przy obecnym przewrocie stosunków społeczno-narodowych skorzystać z nadarzającej się chwili i wybrać radę **na podstawie najdemokratyczniejszej, którаby objęła całokształt spraw żydowskich pod względem narodowym, społecznym i kulturalnym.**

Ze świata.

Konferencya syonistów dystryktu morawsko-śląskiego. W niedzielę 3. bm. obradowała w Morawskiej Ostrawie bardzo licznie obesłana konferencya dystryktu morawsko-śląskiego. Konferencyę zagaił p. Sobel, dotychczasowy prezes dystryktu. Poczem wybrano prezydyum, w skład którego weszli pp. rew. Frey, jako przewodniczący, sędzia Birnstein i dr. Rufeisen jako zastępcy, a sędzia dr. Meisner i panna Schornstein jako sekretarze. Sprawozdanie z działalności ustępującego komitetu dystryktowego złożył dr. W. Wagner, który też referował o pracy wychowawczej i organizacyi młodzieży. P. Dr. Hugo Herrmann (Berno) referował na temat »Obecna sytuacya polityczna«, p. dr. Altbach (Morawska Ostrawa) referował o organizacyi, a p. dr. Rufeisen (Mor. Ostrawa) o pracy palestyńskiej. Popołudniu odbyła się dyskusya nad postawionemi przez referentów tezami. Dyskusya obracała się głównie około kwestyi politycznej, kahałów i organizacyi młodzieży, której reprezentant podkreślał odrębność i samodzielność organizacyi młodzieży wobec organizacyi syońskiej. Po przyjęciu postawionych przez referentów rezolucyi dokonano wyborów nowego komitetu dystryktowego, w skład którego weszli pp. rew Frey jako przewodniczący, dr. Rufeisen jako zastępca, dr. Altbach jako sekretarz. Siedzibą komitetu dystryktowego jest Morawska Ostrawa.

Żydowska Rada żołnierzy w Morawskiej Ostrawie. W niedzielę, 3. bm., obradowało w Mor. Ostrawie zgromadzenie żydowskich oficerów i żołnierzy, członków byłej c. i k. armii. Przygniatająca większość oświadczyła się za programem narodowym. Nie jesteśmy ani Czechami ani Niemcami — wywodził jeden z mowców — ale tylko i wyłącznie Żydami. Wybrano wkońcu wydział, na czele którego stoi jako przewodniczący Dr. Wintersteın (syon.), jako zast. przew. Reis (soc.), którego zadaniem będzie strzeżenie interesów żołnierzy żydowskich, zwłaszcza inwalidów, nadto porozumienie się z czeską Radą Narodową we wszystkich dotyczących aktualnych kwestyach oraz z polską Radą Narodową co do powrotu do domów obecnych w Mr. Ostrawie żołnierzy żydowskich z Galicyi.

Żydowska Rada żołnierzy w Ołomuńcu. W niedzielę, 3. bm., obradowało w Ołomuńcu ... zowali w Ołomuńcu oficerowie i żołnierze żydowscy, o czem już donieśliśmy, żydowską Radę żołnierzy. Wydział przygotowawczy złożony z p. kapitana dr. Fryderyka Brocha, ... bacha i podporucznika Bluma zwołał w dniu 1 listopada zebranie żydowskich oficerów i żołnierzy do lokalu organizacyi »Blau-Weiss«. W zgromadzeniu wzięło udział przeszło 200 oficerów i żołnierzy żydowskich. Przewodniczący kapitan dr. Broch powitał zebranych, poczem uzasadniał potrzebę zorganizowania żydowskiej Rady żołnierskiej. Żydowscy żołnierze żądają prawa stanowienia o sobie dla swego narodu. Rada żydowskich żołnierzy potrzebną jest również do utrzymania dyscypliny wśród żołnierzy żydowskich. W razie niepokojów żołnierze żydowscy wystąpią energicznie za utrzymaniem ładu i porządku. W tok... jest również utworzenie uzbrojonej samoobrony. Przemawiali pp. jeden ochotnik inż. Glelman, Ehrenfreund i wielu innych. Wszyscy mowcy wyrazili swą zgodę na przedłożone rezolucye. Dl

...stałego zastępowania interesów żydowskich oficerów i żołnierzy zarządzono permanencyjną służbę w domu pod l. 12 przy ul. Bernardyńskiej. »Narodni Vybor« zawiadomiono o ukonstytuowaniu się żydowskiej Rady żołnierskiej; »Narodni Vybor« przyjął też uchwały zgromadzenia do wiadomości. Do prezydyum rady żołnierskiej wybrano pp. kapitana dra Fryderyka Brocha jako przewodniczącego, jedn. och. sierżanta inżyniera Gleismanna, nadpor. Weinbergera jako sekretarza podpor. Bluma; jako członków wydziału: pp. podpor. Hajecka, ogniomistrza Saucra, podpor. Liebera, sierżanta Bluma, sierżanta Wachsbergera, jedn. och. plutonowego Spitzera, sierżanta Bergera, nadpor. Urbacha, podpor. Schenka, podpor. Hoffmanna, podpor. Rezcka, Lernera, kad. asp. Kasdora, chorążego Mehla, chorążego Donatha, nadpor. Branda, rabina pol. Templera i podp. Deutscha, Sonnenscheina i Groaga.

Bł. p. Szymon Reibscheid. Dnia 23. ub. m. padł ofiarą choroby hiszpańskiej w Nowym Targu Szymon Reibscheid, słuchacz praw. W zmarłym traci nowotarska organizacya syonowa jednego z najdzielniejszych swoich bojowników, a naród żydowski jednego z najlepszych synów swoich. Cześć jego pamięci.

Bandyci na wolności. Z Lincu telegrafują nam: Pomiędzy 200 więźniami, uwolnionymi przemocą z aresztu garnizonowego w czasie ostatnich zajść, znajdują się także mordercy Zotti i Teufert, którzy dopiero we środę zamordowali i ograbowali prywatną Ludwikę Beranek. Część uwolnionych żołnierzy wdarła się do magazynów ze środkami żywnościowymi kolei państwowej ... py ujęły konie wojskowe, zrabowały ... nawet ubrania cywilne żołnierzy. Pewien porucznik na czele małego oddziału kazał strzelać do plądrujących. Więźniowie wojskowi, którym zdjęto kajdany z nóg, zabrali ze sobą tyle mundurów, butów i bielizny, ile tylko mogli ze sobą unieść.

Magazyn amunicyjny we Wels został zrabowany. W fabrykach ustała praca. Wyjeżdżający żołnierze zaopatrują się w bieliznę i ubrania.

— **Szkolnictwo żydowskie na Litwie.** W Wilnie ukonstytuował się komitet szkolny, do którego prócz nadrabina i kilku członków kollegium rabinackiego należą przełożeni wszystkich chederów i talmud-tor. Komitet postawił sobie przedewszystkiem za zadanie uporządkować i popierać szkolnictwo chederowe. Fundusz, którym komitet operuje, jest dość znaczny. Założenie żydowskiego gimnazyum realnego w Wilnie ma wkrótce nastąpić.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

Giełda.

Wiedeń, 4. listopada. B. K. Zawarcie zawieszenia broni z Włochami i utrzymanie porządku we Wiedniu działało uspokajająco na giełdę. Ruch był początkowo w rezerwie, później był ożywiony. Znaczne zwyżki osiągnęły szczególnie papiery tureckie, jakoteż czeskie i węgierskie. Tytoniowe uzyskały 58, koleje wschodnie 45, Rima Murany 16, Zivnostenska Banka o 65 koron do 600. W szrankach panował naogół nastrój silny. Przy końcu notowały kredytowe 666, koleje państwowe 848, alpine 906, Rima Murany 906 (ex coupon), Skoda 745, Tytoniowe 915, koleje wschodnie 1130, broń 1205, Nafta karp. 1750, Galicya 1248, Lloyd 1415, praskie żelazo 3110 (ex coupon), kolej północna 5000.

Wiedeń, 4. listopada. — Tel. wł. — Dzisiaj notowały m. i.: losy tureckie 335, Anglobank 156, Bankverein 507, Bank kred. ziemski 503, Bank austr. kredyt. 665, Bank depozytowy 570, Laenderbank 500, Union 417.50, Zivnostenska 593 (+ 70), żeglugi na Dunaju 1450, kolei państw. 845, Alpine 910, Austr. górn. i hutn. 1900, praskie żelaza 3110, Rima 916, węg. górn. i hutn. 1290, Rossitze 780, Salgo 935, węg. węglowe 1625, zach. czeskie górnicze 1250, Skoda 756, galic. Karpaty 1750, Galicya 1248.

Budapeszt, 4. listopada. — B. K. — Wobec zarządzenia rady giełdowej, że kursy efektów mają być puszczone w ruch tylko po minimalnych kursach notowanych w ubiegły czwartek, ruch na dzisiejszej giełdzie całkowicie spoczywał. Dawano wyraz życzeniu, by giełda była zamknięta aż do nastania normalnych stosunków. Uchwalono z tem zwrócić się do rady giełdowej. Notowania kursów były nominalne.

Berlin, 4. listopada. — B. K. — Obrót, choć miejscami przyszło do nieco żywszych transakcyi, ogółem spokojny. Zaraz z początku nastąpił spadek kursów, który później jeszcze bardziej się uwydatnił.

Z okazyi zaręczyn mojej znajomej
p. REGINY FÜNFER
z p. JÓZEFEM RUBINFELDEM
składa serdeczne życzenia.
Amalia Steinówna z Dynowa.

Naszemu członkowi i wydziałowemu
p. MAYEROWI FRANKLOWI
z okazyi zaręczyn z
p. ERNĄ KLEINMAN
zasyła tą drogą serdeczne
»Szczęść Boże!«
Za Stowarzyszenie »Jeszurun«
W Jaśle. Wydział.

Z okazyi zaręczyn
p. GENI LIEBER
z Krakowa
z p. ARONEM WALACHEM
z Niżankowic
życzą serdeczne
»MAZEL-TOW«
Seelenfreundowie z Suchy.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki zakład gazet« pod zarządem J. Stollego w Przeworsku.